

Stockholm 2020-04-29

Yttrande över remiss av Klimatdeklarationer för byggnader Ds 2020:4

Sveriges Arkitekter är fack- och branschorganisationen för alla Sveriges arkitekter, inredningsarkitekter, landskapsarkitekter och planeringsarkitekter. Förbundet har över 13.600 medlemmar och ansluter cirka 88 procent av alla yrkesverksamma arkitekter i Sverige.

Sveriges Arkitekter yttrar sig härmed över promemorian Klimatdeklaration för byggnader (DS 2020:4), nedan benämnd promemorian. I promemorian lämnas förslag till ny lag och förordning om klimatdeklaration för byggnader samt förslag till ändring av plan- och bygglagen. Förslagen i promemorian innebär att byggherren ansvarar för att upprätta och lämna in en klimatdeklaration till Boverket. Kravet omfattar endast nyproduktion, vissa byggnadsdelar och undantar vissa byggnadstyper. Kravet syftar till att minska klimatpåverkan vid uppförande av byggnader och föreslås träda ikraft den 1 januari 2022.

Sveriges Arkitekter tillstyrker samtliga förslag i promemorian. De föreslagna reglerna om klimatdeklaration för byggnader är välkomna och nödvändiga men tyvärr inte tillräckliga för att uppnå en mer resurseffektiv och mindre klimatbelastande byggsektor. Vi är medvetna om att det aktuella förslaget endast utgör det första steget i statens styrning mot en minskad klimatpåverkan från byggnader ur ett livscykelperspektiv och att Boverket redan förbereder nästa steg av klimatdeklarationskrav som kommer att bli mer omfattande.

Om vi ska kunna vända utvecklingen måste hela branschen redan nu göra än mer omfattande livscykelanalyser än de som föreslås. Därför bör en utvidgning av kravets omfattning genomföras snarast möjligt efter införandet av föreslagna krav. Vi anser att kravet bör utvidgas och kompletteras med en mer omfattande livscykelanalys som också omfattar fler byggnadsdelar. Vi vill också se tvingande gränsvärden för byggnaders klimatpåverkan och konsekvenser för den som överskrider dessa. Detta för att deklaraationsarbetet ska kunna generera verklig förändring genom val av mer hållbara material och design i tidiga skeden och undvika att bli en dokumentation av rådande förhållanden. I förslagen saknas också ett mer hållbart förhållningssätt till det på den aktuella fastigheten redan byggda samt rivningar och återbruk. Vi måste i större omfattning skifta från att tillgodose behovet med nyproduktion och istället finna nya sätt att uppgradera och återbruka befintlig byggnadsstruktur.

Vi delar inte promemorians bedömning att arkitekter "påverkas marginellt av förslaget". Även om det ytterst är beställare och byggherrar som avgör vilken klimatambition som

gäller för en byggnad så har arkitekter i sin yrkesroll helt avgörande möjligheter att jobba för minskad klimatpåverkan genom att erbjuda sina beställare mer klimatsnål, innovativ och cirkulär design, liksom att föreskriva så hållbara material som möjligt ur ett livscykelperspektiv. Arkitektur och hållbarhet går hand i hand. Det finns ett utbrett missförstånd att arkitektur bara handlar om fasad och dekoration. Skönhet är bara en av arkitekturens tre grundpelare. Hållbarhet och funktion är de två andra. Varje projekt kan göras mer klimatsmart med hjälp av arkitektoniska parametrar.

I promemorian belyses vikten av att väl avvägda klimatbeslut fattas i tidiga skeden. Gestaltungsbeslut måste på samma sätt som hållbarhetsbeslut tas tidigt i processen för att garantera beständighet och kvalitet i funktionalitet, material, beständighet och teknik. Arkitektonisk design skapar värde på många plan; miljömässigt, socialt, estetiskt, kulturellt och ekonomiskt. Arkitekturen måste därför få ökade möjligheter att komma in i tidiga skeden och sedan hållas i genom hela byggprocessen. På så vis kan arkitekter i ett tidigt skede kunna förorda mer hållbara materialval och bidra med klimatsmarta och innovativa lösningar.

Vi delar till fullo promemorians bild av att det inom byggbranschen finns stora brister såväl vad gäller kunskaper som incitament för att göra hållbara val. Trots utbredda insikter i branschen om klimatkrisen, trots ett antal ambitiösa pionjärprojekt och trots tillgången till öppna klimatberäkningsverktyg och handledningar har det inte hänt inte tillräckligt mycket. Vi välkomnar Boverkets arbete med vägledning och utbildningar men vill gärna också se ett kompetenslyft för arkitekter dels i form av mer av praktisk livscykelanalys i arkitektskolornas grundutbildningar och dels genom att utbildningssystemet tillhandahåller en motsvarande yrkesinriktad påbyggnadsutbildning för arkitekter med äldre examen.

Sveriges Arkitekter är mycket positiva till att steg nu tas för att minska resursförbrukningen och klimatpåverkan i bygg- och bostadssektorn. Vi anser sammanfattningsvis att förslagen inte är tillräckliga men utgör nödvändiga första steg för att komma framåt i det brådskande arbetet med att uppnå en mer resurseffektiv och mindre klimatbelastande byggsektor.

Elisabet Elfström
T.f. Förbundsdirektör

Margareta Wilhelmsson
Samhällspolitisk chef